



Ковальчук М. В.

ВПЛИВ ДЕСТРУКТИВНИХ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ІМПЕРАТИВІВ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

В статті розглянуто особливості таких деструктивних інституціональних імперативів, як корупція та тінізація соціально-економічних відносин, а також їх вплив на якість життя в державі. На основі міжнародних індексів проаналізовано стан якості життя в Україні, складові якого характеризують ефективність державних інститутів на етапі сучасних інституціональних трансформацій.

Ключові слова: інституціональні імперативи, корупція, тінізація, дискредитованість інститутів, якість життя.

1. Вступ

З часу здобуття Україною незалежності соціально-економічна система держави піддається численним перетворенням, які через неефективність діяльності владних структур в частині проведення реформ у підсумку призвели до формування деструктивних інституціональних імперативів в суспільстві: тінізації економіки та корупції. Внаслідок цього в державі сформувався високий та стійкий рівень недовіри до державних та приватних інститутів. Недовіра посилюється тим, що інституціональні перетворення негативно позначаються на якості життя населення в країні, котру слід вважати не тільки однією зі складових економічної безпеки держави, а й загалом головною ціллю функціонування державних інститутів.

Актуальність даної теми обумовлена динамічністю сучасних трансформаційних процесів в Україні, оскільки впроваджені державою інституційні зміни формують несприятливі умови в соціально-економічних відносинах та на сьогодні негативно позначаються на якості життя населення.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

Окремі питання інституціональних трансформацій соціально-економічних систем були висвітлені у працях багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. У роботі [1] висвітлено причинно-наслідкові аспекти інституціональних перетворень у глобальному масштабі та досліджено їх особливості з точки зору еволюційного підходу. Автори праці [2] описують проблемні питання інституціональних трансформацій в контексті економічної безпеки держави, що базуються на загрозах порушення прав власності. Автор роботи [3], досліджуючи девіантну соціалізацію економіки регіонів, розглядає зворотні трансформації, які пов'язані з неповноцінним задоволенням потреб індивідів та груп у суспільстві. У роботі [4] проаналізовано процес інституціональних трансформацій в країнах з перехідною економікою, при цьому розглядалися інституціональні чинники підвищення якості життя населення регіонів.

Незважаючи на актуальність поставленої проблеми, на сьогодні в науковій літературі недостатньо розкриті питання особливостей деструктивних інституціональних імперативів соціально-економічних відносин в процесі інституціональних трансформацій та їх впливу на якість життя населення.

3. Об'єкт, мета та задачі дослідження

Об'єктом дослідження виступають деструктивні інституціональні імперативи (корупція, тінізація соціально-економічних відносин) в процесі інституціональних трансформацій.

Метою статті є дослідження впливу деструктивних інституціональних імперативів в соціально-економічних відносинах в Україні на якість життя населення.

Для досягнення поставленої мети вирішувалися наступні задачі:

- визначення сутності деструктивних інституціональних імперативів в соціально-економічних відносинах;
- дослідження стану якості життя в Україні;
- розробка формули мотивації до здійснення легальної діяльності для забезпечення превентивного регулювання соціально-економічних відносин в Україні.

4. Методи дослідження

В процесі дослідження сутності інституціональних імперативів застосовано інституціональний підхід щодо аналізу економічних процесів в державі та міжнародні рейтингові оцінки — для аналізу якості життя в Україні.

5. Результати дослідження впливу деструктивних інституціональних імперативів на якість життя населення

Інституціональні трансформації як процес змін в суспільному середовищі відбуваються по наступних причинах:

- вираження суспільної потреби в інституціональних перетвореннях, що виникає через недієздатність

або ж низьку ефективність діючих інститутів та інституцій в соціально-економічних відносинах;

— «необхідність узгодження та удосконалення існуючих інститутів та інституцій у зв'язку з адаптацією до умов зовнішнього середовища, або ж у зв'язку з необхідністю суспільства адаптуватись до умов, що виникли внаслідок переходу до нової системи...» [1].

Однією з найважливіших функцій державних інституційних структур є впровадження інституціональних трансформацій, які сприятимуть розвитку соціально-економічних відносин в державі через формування та удосконалення інституціональних імперативів.

Імператив, згідно з підходом Е. Канта, — це правило, що містить об'єктивний примус до вчинку певного виду і виділяє: категоричний імператив — безумовне етичне розпорядження про належну поведінку людини як розумної істоти, що володіє вільною волею та гіпотетичний імператив — вимоги, яких слід дотримуватись як необхідних умов, аби досягти поставлених цілей [5]. В імперативах вбачають правила, які виражаються в формі дозволів, заборон, приписів, уподобань і т. п. [6], згідно іншого підходу [7] імператив — об'єктивно існуючий чинник детермінації явища, процесу, об'єкту, виступаючий наказовою вимогою. Більшість філософських словників імператив трактують як принцип, що носить характер беззаперечної повинності та базуються на глибоких морально-етичних переконаннях [8], що в результаті робить формалізовану норму максимально ефективною.

Імператив в широкому розумінні можна трактувати як об'єктивні умови та детермінанти суспільних явищ та процесів, а в вузькому розумінні, поняття імперативу зводиться до особливого виду норми чи закону, який формується та впроваджується з урахуванням морально-етичної прийнятності для суспільства з метою забезпечення її максимальної ефективності в напрямку обраного вектору розвитку суспільства і мінімізації невизначеності в прийняттах рішень та вибору моделей поведінки.

Під інституціональними імперативами розуміються домінуючі умови, що формуються внаслідок впровадження державними інституційними структурами норм та «правил гри» в соціально-економічних відносинах в

сукупності з існуючим характером їх сприйняття в суспільстві [9], тобто виражаються в:

1) особливостях сприйняття інституціональних трансформацій суспільством;

2) фактично їх детермінуючій ролі у розвитку процесів та явищ;

3) всеохопності та обов'язковості для всіх сучасників соціально-економічних відносин.

З точки зору економічної безпеки держави інституціональні імперативи можуть носити прогресивний та деструктивний характер. Прогресивні інституціональні імперативи — сукупність умов, створених за сприяння державних інституційних структур, що забезпечують ефективне функціонування соціально-економічної системи, так як базуються на оцінці прийнятності для даного суспільстві впроваджуваних перетворень. Деструктивні інституціональні імперативи — сукупність умов, що перешкоджають розвитку чи сприяють руйнуванню соціально-економічної системи, зазвичай формуються внаслідок неграмотної політики державних інститутів, не відповідають цілям їх функціонування. В даному випадку складність інституціональних трансформацій посилюється також дисбалансами сприйняття нових правил, коли перші ще слабкі і не доопрацьовані, а другі — відображають стереотипи поведінки попередніх етапів розвитку суспільної системи [4].

Наявність деструктивних інституціональних імперативів в соціально-економічних відносинах призводить до виникнення ризиків порушення прав власності на всіх рівнях інституціональних взаємодій [2] (рис. 1). Тому коли корупція як деструктивний інституціональний імператив посилює скептичні настрої в суспільстві в процесі впровадження інституціональних змін, провокується девіантна та опортуністична поведінка населення [3]. Домінує принцип «якщо для влади ухилення від виконання законів не карається відповідним чином, то ухилення від виконання впроваджуваних норм і законів не є чимось неетичним чи неприйнятним». В результаті діалектичний характер корупції як явища проявляється в тінізації соціально-економічних відносин і призводить до зниження рівня ефективної функціональності інструментів державного регулювання, деформації ефектів від інституціональних трансформацій.

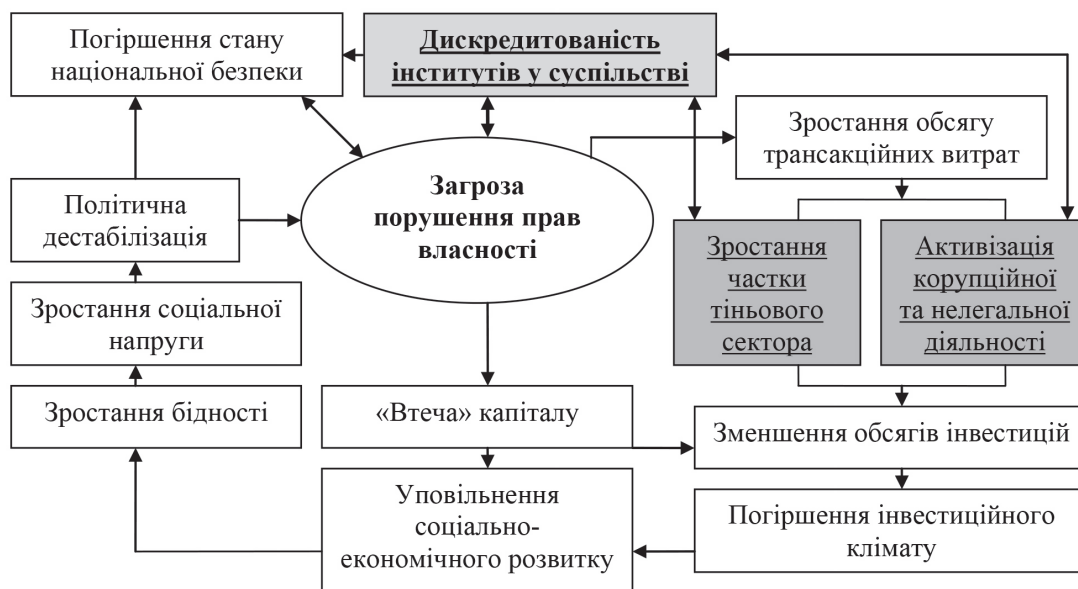


Рис. 1. Схема взаємозалежності дискредитованості інститутів та деструктивних інституціональних імперативів. Примітка: розроблено автором

Найбільш проблемним аспектом в даному контексті виступає те, що корупція та тінізація соціально-економічних відносин негативно позначаються на якості життя населення, так як цілі функціонування державних інститутів трансформуються в засоби забезпечення політичних інтересів та досягнення особистих вигод. Таким чином, орієнтація на ріст кількісних показників розвитку економічної системи держави не відповідає потребам суспільства. Порушення базових зв'язків та взаємозалежностей між рівнем освіти, доходів та безробіття перешкоджає задоволенню чотирьох основних потреб індивідуума (рис. 2).

В Україні за наявності деструктивних інституціональних імперативів ставиться під питання можливість отримання якісної освіти, в свою чергу якісна освіта ще не гарантує працевлаштування і отримання достойного рівня доходів. Виникають значні системні перекося, вплинути на які з часом стає все важче. Інституціональне середовище стає більш невизначеним і непередбачуваним, оскільки населення все одно прагне більш якісного життя в створюваних несприятливих умовах. Зазначмо, що міжнародним співтовариством якість життя визнано однією з головних характеристик рівня суспільного розвитку країн (табл. 1).

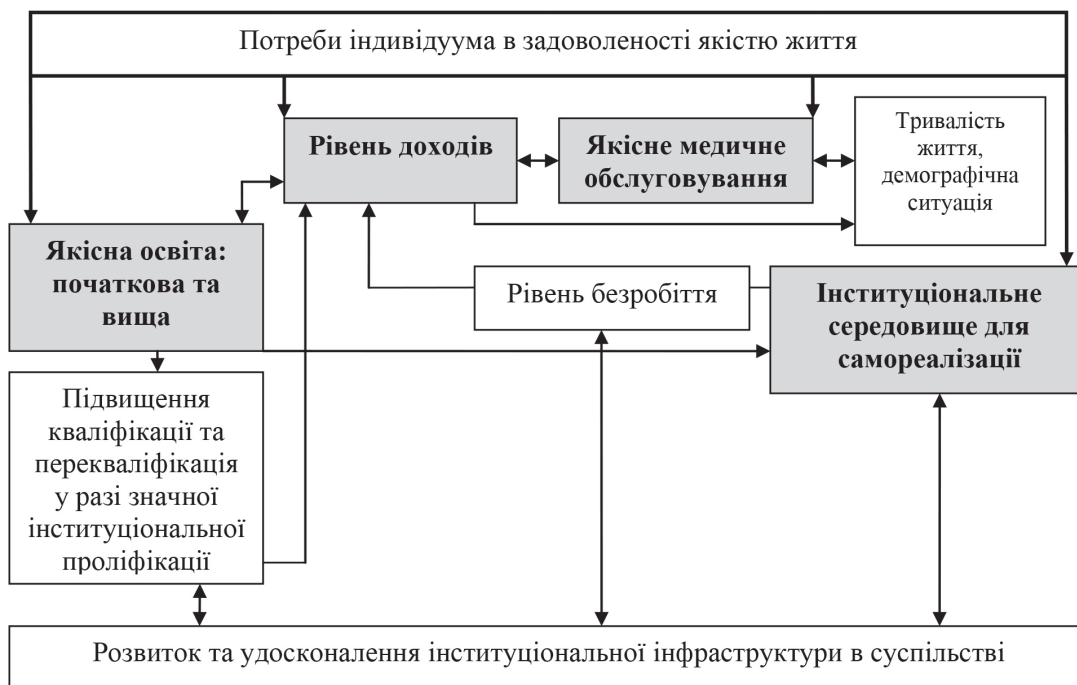


Рис. 2. Взаємозв'язок складових якості життя населення. Примітка: розроблено автором

Таблиця 1

Міжнародні системи оцінки якості життя

№ п. п.	Індекс	Основні складові оцінки	Джерело
1	Загальнометодологічна концепція стандартів і якості життя	ВВП на одну особу населення, індекс споживчих цін, споживчі кошики, видатки домогосподарств, GFK кошики, рівень бідності, нерівність у доходах, задоволеність життям і щастя, депривація, оптимізм щодо майбутнього тощо	Науково-академічне співтовариство в цілому
2	Індекс людського розвитку (Human Development Index) [10]	Рівень розвитку людського потенціалу, здоров'я (довголіття), освіти, доходів, смертності, професійної освіти	Програма розвитку ООН
3	Індекс якості життя (Quality-of-life index) [11]	Очікувана тривалість життя, рівень розлучень, громадянське життя (рівень відвідуваності церкви або профспілкового членства), ВВП на душу населення, паритет купівельної спроможності, рейтинги політичної стабільності та безпеки, широта (для розрізнення холодних та жарких кліматів), рівень безробіття, політична та громадянська свобода, гендерна рівність	Компанія «Economist Intelligence Unit» (2005)/Організація економічного співробітництва та розвитку (2013)
4	Міжнародний індекс щастя (Happy Planet Index) [12], (World Happiness Report [13])	Суб'єктивна задоволеність людей життям, очікувана тривалість життя, так званий «екологічний слід»	New Economics Foundation/дослідницький центр при Колумбійському університеті «Інститут Землі» (The Earth Institute)
5	Методологія EC European Statistical System Committee	Матеріально-побутові умови, продуктивна чи основна активність, здоров'я, освіта, дозвілля та соціальні комунікації, економічна та фізична безпека, державне управління та основні права, природа та навколишнє середовище, загальне сприйняття життя	Європейський комітет статистичних систем

Примітка: складено автором

Індекси оцінки якості життя населення опосередковано засвідчують рівень соціальної напруги, котрий є своєрідним якісним випереджуючим індикатором безпеки держави, так як зростання соціальної напруги часто спровоковане низькими стандартами життя, високим рівнем корупції та значними розривами в доходах окремих груп населення, призводить до виникнення революційних настроїв, росту злочинності і т. д., тобто до пошкодження соціально-економічної системи.

Незважаючи на те, що дані індекси базуються на доволі суб'єктивній оцінці, вони дають змогу охарактеризувати основні аспекти якості життя та виявити ключові проблеми в інституціональному середовищі. Існують два концептуальних підходи щодо оцінки якості життя:

1) об'єктивний підхід базується на оцінюванні якості соціального і фізичного (штучного і природного) навколишнього простору, в якому люди намагаються реалізувати свої потреби;

2) суб'єктивний підхід ґрунтується на дослідженні ціннісних установок, основними з яких є самопочуття, задоволеність життям, щастя (чи комбінація цих елементів).

Дослідження динаміки індексу людського розвитку в період з 1990 року засвідчує підвищення рівня якості життя. Глобальне значення ІЛР зросло більш ніж на чверть, а в найменш розвинених країнах — більш

ніж наполовину. Чисельність людей, котрі живуть в умовах низького рівня життя, знизилася з 3 млрд. в 1990 р. до трохи більше 1 млрд. в 2014 р. [10]. Що стосується України, то Індекс людського розвитку, в період 1990–2000 р.р. мав спадну динаміку та показав значне зростання в 2000–2010-х р.р. (рис. 3). Саме значення індексу з 1990 р. до 2014 р. зросло на 6 % (81 місце в рейтингу), проте такі темпи росту значно повільніші порівняно з іншими країнами. Таким чином, позитивна тенденція на сьогодні для України порівняно з іншими країнами не є показником реальних позитивних змін у рівні життя населення. Окрім цього, значення окремих показників ІЛР в Україні є невтішними, наприклад, зменшення очікуваної тривалості життя при народженні на 0,8 року та зниження валового національного доходу на душу населення на 24,2 %.

Міжнародний індекс щастя показує також загальну незадоволеність рівнем життя населення в Україні: 174 місце в рейтингу з 178 країн світу в 2006 році, 95 з 143 країн — в 2009 році та 111 з 158 країн — в 2015 році (табл. 2), розташувались між Іраном (110 місце) та Іраком (112 місце).

Така ситуація є підтвердженням того факту, що трансформаційні процеси в Україні відбуваються без врахування інституціональних імперативів, властивих власне українському суспільству.

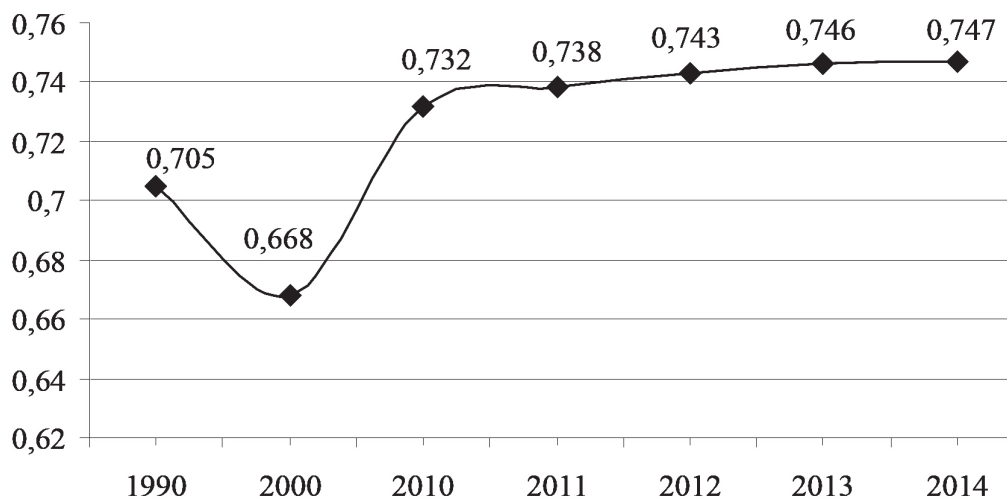


Рис. 3. Індекс людського розвитку України в період 1990–2014 р.р. Примітка: побудовано автором за даними [10]

Таблиця 2

Міжнародний індекс щастя України

Індекс щастя	2006		2009		2012		2013		2015	
	New Economics Foundation		New Economics Foundation		The Earth Institute		The Earth Institute		The Earth Institute	
	Значення індексу	Ранг	Значення індексу	Ранг	Значення індексу	Ранг	Значення індексу	Ранг	Значення індексу	Ранг
	(макс. — 100)	(всього країн — 178)	(макс. — 100)	(всього країн — 143)	(макс. — 10)	(всього країн — 155)	(макс. — 10)	(всього країн — 156)	(макс. — 10)	(всього країн — 158)
	22,21	174	38,1	95	5,025	91	5,057	87	4,681	111

Примітка: складено автором за даними [13–17]

6. Обговорення причин формування деструктивних імперативів та механізму превентивного регулювання соціально-економічних відносин

Основними причинами такого стану якості життя в Україні є:

- відсутність в соціальній політиці стратегічної орієнтації на реальне підвищення соціально-економічного добробуту громадян;
- девіантна та опортуністична поведінка;
- відсутність економічного ефекту від великої кількості соціальних пільг, тобто дієвих інструментів подолання бідності;
- демографічне старіння населення;
- зростаюче безробіття;
- низький рівень реального ВВП на душу населення і т. д.

Позитивний трансмісійний ефект в процесі трансформації в соціально-економічній системі України можливий у разі зменшення існуючої соціальної напруги, ступеня тінювих взаємовідносин та запровадження механізму превентивного регулювання, діяльність якого пропонуємо мотивувати на наступних співвідношеннях:

$$\begin{cases} D' - C' - R < p \cdot S + Q', \\ (D - C) + N + Q > (D' - C') + Q', \end{cases} \quad (1)$$

де D' — доходи від участі в корупційній діяльності, від девіантної та опортуністичної поведінки; C' — втрати від участі в корупційній діяльності, від девіантної та опортуністичної поведінки; R' — нематеріальні втрати від участі в корупційній діяльності, від девіантної та опортуністичної поведінки (психологічна напруга і т. д.); p — ймовірність виявлення участі в корупційній діяльності, девіантної та опортуністичної поведінки; S — трансакційні витрати, які будуть понесені у випадку виявлення участі в корупційній діяльності, девіантної та опортуністичної поведінки; Q' — нематеріальні вигоди від «прикриття» корупційної діяльності, девіантної та опортуністичної поведінки; D — доходи від ефективного виконання службових обов'язків, C — затрати перебування на посаді (вартість навчання, проживання); N — вигоди від легальної діяльності (політична підтримка мас, визнання, престиж державної служби і т. п.); Q — вигоди від викриття корупційної діяльності, девіантної та опортуністичної поведінки.

Створення умов, за яких участь в нелегальній та корупційній діяльності буде менш вигідною, ніж доходи та вигоди від такої діяльності — один з шляхів, спроможних вплинути на рівень якості життя в Україні. Проте це не означає, що основний фактор мотивації повинен базуватись виключно на матеріальній основі. В умовах кризового стану економіки держави необхідно сприяти формуванню пріоритетності нематеріальних вигод від легальної та добросовісної діяльності в усіх сферах суспільного життя.

7. Висновки

У результаті проведених досліджень:

1. Визначено, що деструктивні інституціональні імперативи — це сукупність умов, які забезпечуються державними інституційними структурами, але не відпо-

відають цілям їх функціонування, тому перешкоджають розвитку чи сприяють руйнуванню соціально-економічної системи, зазвичай формуються внаслідок неграмотної політики державних інститутів.

2. При розгляді міжнародних рейтингових оцінок якості життя в Україні встановлено, що такі деструктивні інституціональні імперативи як корупція та тінізація соціально-економічних відносин підвищують ступінь невизначеності у суспільстві. Діалектичний характер деструктивних інституціональних імперативів та порушення функціонального дисбалансу в співвідношеннях «цілі державного регулювання — засоби забезпечення політичних інтересів» перешкоджає підвищенню якості життя в Україні та загалом розвитку соціально-економічної системи.

3. З метою зменшення впливу корупції та тінізації соціально-економічних відносин на якість життя населення, запропоновано формулу мотивації до здійснення легальної діяльності, що в результаті забезпечить можливість здійснення превентивного регулювання соціально-економічних відносин в Україні.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні інституціональних імперативів економічної безпеки держави на мікро-, мезо-, макро- та мегарівнях в постглобальних умовах з метою розробки механізмів протидії та нівелювання загроз, що виникають в процесі інституціональних трансформацій.

Література

1. Поланьї, К. Велика трансформація: політичне і економічне істоти нашого часу [Текст] / К. Поланьї. — СПб.: Алетейя, 2002. — 320 с.
2. Власюк, О. С. Структурно-інституціональні трансформації та економічна безпека держави [Текст] / за заг. ред. О. С. Власюка, А. І. Мокія. — Львів: Априорі, 2012. — 836 с.
3. Зибарева, О. В. Механізми попередження девіантної соціалізації економіки регіонів [Текст] / О. В. Зибарева // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. — 2014. — № 26. — С. 36–46.
4. Решетило, В. П. Біфуркаційний характер інституційних змін соціально-економічних систем перехідного типу [Текст] / В. П. Решетило // Економічна теорія. — 2007. — № 4. — С. 49–58.
5. Кант, Е. Критика чистого розуму [Текст] / Е. Кант; пер. с нем. Н. Лосского; под общ. ред. Ц. Арзаканян, М. Иткин. — М.: Мысль, 1994. — 591 с.
6. Мирская, Е. З. Мертон Р. и его концепция социологии науки [Текст]: крит. анализ / Е. З. Мирская // Современная западная социология науки. — 1988. — С. 42–60.
7. Ярошенко, А. О. Умови виникнення імперативів освітньо-інформаційної політики держави [Текст]: зб. наук. пр. / А. О. Ярошенко // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. — 2008. — № 3(24). — С. 104–108.
8. Жюльєн, Д. Філософський словарь [Текст]: пер. с франц. / Д. Жюльєн. — М.: Международные отношения, 2000. — 544 с.
9. Ковальчук, М. В. Імперативи економічної безпеки держави: інституціональний підхід [Електронний ресурс] / М. В. Ковальчук // Ефективна економіка. — 2014. — № 11. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3574>
10. Jahan, S. Human Development Index [Electronic resource] / S. Jahan, E. Jespersen // United Nations Development Programme. Human Development Report. — 2015. — Available at: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>
11. Quality-of-Life Index [Electronic resource] // The Economist. — 2005. — Available at: http://www.economist.com/media/pdf/QUALITY_OF_LIFE.pdf

12. Abdallah, S. Happy Planet Index: 2012 Report [Electronic resource] / S. Abdallah, J. Michaelson, L. Stoll, N. Marks, S. Shah // New Economics Foundation. — June 14, 2012. — Available at: \www/URL: <http://www.neweconomics.org/publications/entry/happy-planet-index-2012-report>
13. Институт Земли. Рейтинг стран мира по уровню счастья населения в 2015 году [Электронный ресурс] // Центр гуманитарных технологий. — 24.04.2015. — Режим доступа: \www/URL: <http://gtmarket.ru/news/2015/04/24/7130>
14. Marks, N. The Happy Planet Index 1.0 [Text] / N. Marks, S. Abdallah, A. Simms, S. Thompson et al. // New Economics Foundation. — 2006.
15. Abdallah, S. The Happy Planet Index 2.0 [Text] / S. Abdallah, J. Michaelson, N. Marks, S. Thompson, N. Steuer // New Economics Foundation. — July 4, 2009. — Available at: \www/URL: <http://www.neweconomics.org/publications/entry/the-happy-planet-index-2-0>
16. Helliwell, J. World Happiness Report 2012 [Electronic resource] / J. Helliwell, R. Layard, J. Sachs // The Earth Institute. — 2012. — Available at: \www/URL: http://worldhappiness.report/wp-content/uploads/sites/2/2012/04/World_Happiness_Report_2012.pdf
17. Helliwell, J. World Happiness Report 2013 [Electronic resource] / J. Helliwell, R. Layard, J. Sachs // The Earth Institute. — 2013. — Available at: \www/URL: http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2014/02/WorldHappinessReport2013_online.pdf

ВЛИЯНИЕ ДЕСТРУКТИВНЫХ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИМПЕРАТИВОВ НА КАЧЕСТВО ЖИЗНИ

В статье рассмотрены особенности таких деструктивных институциональных императивов, как коррупция и тенезация социально-экономических отношений, а также их влияние на качество жизни в стране. На основе международных индексов проанализировано состояние качества жизни в Украине, составляющие которого характеризуют эффективность государственных институтов на этапе современных институциональных трансформаций.

Ключевые слова: институциональные императивы, коррупция, тенезация, дискредитированность институтов, качество жизни.

Ковальчук Марія Василівна, аспірант, кафедра міжнародної економіки, Університет митної справи та фінансів України, Дніпро, Україна, e-mail: marija11@ukr.net.

Ковальчук Марія Васильевна, аспирант, кафедра международной экономики, Университет таможенного дела и финансов Украины, Днепр, Украина.

Kovalchuk Marija, University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine, e-mail: marija11@ukr.net

УДК 330.131.5

DOI: 10.15587/2312-8372.2016.72706

Журавльова І. В.

РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ЩОДО ОЦІНКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ МЕЗОЕКОНОМІЧНОГО РІВНЯ

В статті розглянуто поняття функціонування інтелектуального капіталу (ІК). Автором розроблено методичний підхід до оцінки функціонування ІК на мезоекономічному рівні, який включає інструментарій оцінювання та систему показників. Оцінка функціонування ІК є двоскладовою за стадіями процесу його кругообігу (формування та використання) та багатоплановою на мезоекономічному рівні регулювання: узагальнювальний показник ІК, інтегральний показник складової ІК та часткові показники ІК.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, компетентнісний капітал, споживчий капітал, структурний капітал, функціонування інтелектуального капіталу.

1. Вступ

Інтелектуалізація сучасного світу акцентує увагу на проблематиці інтелектуального капіталу як ресурсу, необхідного для підвищення якості життя людей, становлення економіки знань та інноваційного розвитку територій. В умовах сьогодення саме інтелектуальний капітал (ІК) визначає продуктивність та конкурентоспроможність економічної системи мезоекономічного рівня, ефективне використання ІК стає основою регіонального продукту.

Останнім часом все частіше в центрі уваги науковців та практиків опиняються регіональні перспективи, які базуються на формуванні та використанні ІК, а також розробка підходів до його вимірювання [1–3].

Оцінка функціонування ІК є важливою науково-практичною проблемою. З одного боку, ІК-чинник розвитку регіональної економіки, управляти яким можна лише на основі науково обґрунтованої та придатної до завдань практики системи оцінювання, а з другого боку, на рівень його сформованості впливає рівень розвитку економічної системи, в рамках якої він відтворюється. Визнання того факту, що ІК є одним з найважливіших джерел добробуту населення території обумовило зростаючу потребу в його оцінці на мезоекономічному рівні. Крім того, оцінка ІК мезоекономічного рівня допомагає сприяти запровадженню ефективної політики і практики регіонального соціально-економічного розвитку, що обґрунтовує актуальність проведеного дослідження.